

KANNANOTTO, Vapaa julkaistavaksi heti

”Suomi on kaksikielinen maa, miksei voi olla kaksikielisiä kansalaisia?”

Suomessa asuu reilusti yli 80 000 perhettä, jossa puoliset ovat syntyneet eri maissa. Näissä perheissä eri kielten ja kulttuurien yhteiselo on luonteva osa arkea ja lapsista kasvaa kaksi- ja monikielisiä. Vaikka Suomi on kaksikielinen maa, Suomessa voi virallisesti olla vain yksikielinen. **Kahden kulttuurin perheiden asiantuntija Familia ry on sitä mieltä, että Suomessa pitää voida myös virallisesti olla kaksi- tai monikielinen, mikä toteutuu vain, jos väestötietojärjestelmä mahdollistaa useamman kuin yhden äidinkielen rekisteröinnin.**

Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi selvityksen Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta vuona 2017. Selvityksen yksi ehdotus koski äidinkielen rekisteröimiskäytäntöjen muuttamista. Samana vuonna julkaistiin hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta. Kertomuksen yksi keskeisistä huomioista liittyi myös äidinkielen rekisteröimiseen. Presidentti Niinistö hyväksyi Sipilän hallituksen eronpyynnön 8.3.2019. Kielilainsäädännön soveltaminen ei edennyt Sipilän hallituksen aikana. On nähtävissä, miten Hallituksen julkaisusarjassa 8/2017 esitetyt toimenpide ehdotukset huomioidaan tulevan hallituskauden aikana.

Seuraavan kauden hallitusohjelmaan on sisällytettävä hallituksen kertomuksessa nostetut keskeiset huomiot useamman kuin yhden äidinkielen rekisteröinnin mahdollisuuksien ja vaikutusten selvittämisestä. Vain yhden äidinkielen rekisteröimiskäytäntö on ongelmallinen niin yksilön, perheiden kuin yhteiskunnan näkökulmasta. Kahden kulttuurin perheissä nykykäytäntö koetaan epäkäytännöllisenä ja epäoikeudenmukaisena. Käytäntö pakottaa vanhemmat tekemään valinnan kielten välillä ja asettaa vanhempien äidinkielet keskenään eriarvoiseen asemaan.

Kun lapsi käyttää useampaa kuin yhtä kieltä päivittäin ja identifioituu useampaan kuin yhteen kieleen ja kulttuuriin, voidaan kysyä, millä perusteella valinta äidinkielen välillä pitäisi tehdä? Valinta voi joissakin tapauksissa vaikuttaa myös henkilön opiskelu- ja uramahdollisuuksiin ja rajata hänet joidenkin palveluiden ulkopuolelle.

Yhden äidinkielen rekisteröimiskäytäntö ei anna todellista kuvaa Suomen väestön kielellisestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta, koska käytäntö jättää muut puhutut kielet tilastojen ulkopuolelle. Ilman tilastotietoa Suomessa asuvien kaksi- ja monikielisten todellista lukumäärää ei tiedetä eikä monikielisyyden yhteiskunnalle tarjoamia etuja voida näin ollen tehokkaasti hyödyntää. Kunnat eivät voi esimerkiksi suunnitella, minkä kielten varhaiseen opetukseen kannattaisi alueittain panostaa, mikä olisi myös kustannustehokasta. Jos oikeaa tietoa kunnanasukkaiden kielitaidosta olisi, kunnat voisivat hyödyntää tietoa mm. kansainvälisten suhteiden, kaupan ja elinkeinoelämän suuntaamisessa.

Useamman kuin yhden äidinkielen rekisteröinnillä ei pyritä takaamaan uusia oikeuksia tai palveluita. Rekisteröity äidinkieli ei nykyiselläänkään takaa lakisääteisiä palveluita tai asiointia viranomaisten kanssa omalla äidinkielellä. Useamman kuin yhden äidinkielen rekisteröinti antaisi perheen kaikille kielille tasa-arvoisen ja virallisen statuksen, mahdollistaisi kaksikielisten lasten yhdenvertaisuuden, sekä jo olemassa olevien palveluiden tehokkaamman hyödyntämisen ja monikielisyyden varhaisen tukemisen. Käytäntö olisi myös osoitus Suomen monien kielten ja kulttuurien arvostamisesta, mikä jo osaltaan edistäisi Suomen kansainvälistä imagoa.

”Kaksikielistä ei pitäisi pakottaa asettamaan kieliään tärkeysjärjestykseen, mikä väistämättä tapahtuu, jos vain yksi pitää valita äidinkieleksi. Se haittaa mm. kielellisen identiteetin kehittymistä sekä aiheuttaa mielipahaa perheissä.” – Familia ry:n jäsen

”Rekisteröimällä lapsen molemmat äidinkielet, saisimme uutta, reaaliaikaista tietoa Suomen monikielisyydestä ja kaksikielisyyden monimuotoisuudesta.” – Familia ry:n jäsen

Familia ry (www.familiary.fi)

Lisätiedot: Tanja Del Angel, suunnittelija, 044 777 4161 [tanja.delangel\(at\)familiary.fi](mailto:tanja.delangel(at)familiary.fi) ja Melis Ari-Gurhanli, toiminnanjohtaja, 050 4335411 [melis.ari\(at\)familiary.fi](mailto:melis.ari(at)familiary.fi)